

POZNÁMKY K ČETBĚ TŘETÍ KNIHY VÝSTUPU NA HORU KARMEL
kapitoly 7.-14.

3V 7

představivé vjemy a nadpřirozené poznatky paměti

(*cosas imaginarias y sobrenaturales*) – o druhém typu poznatků v paměti

7,1

naše vzpomínky na vidění, zjevení, hlasy a pocity nadpřirozeného původu v nás zanechávají velmi živý otisk

co s tím: „před tím je třeba také varovat“ – aby nám nepřekážely ve sjednocení s Bohem v čiré naději (*„esperanza pura y enterá“*)

7,2

kvůli tomu je třeba nesnažit se uchovat si poznané jednotlivosti (přirozeného či nadpřirozeného původu, to je zde jedno) – čím víc totiž budeme zaujatí sbíráním těchto jednotlivých („rozlišených a jasných“) vjemů, tím méně budeme připravení „ponořit se do propasti víry, kde je všechno ostatní pohlceno“

protože nic z toho, co máme v paměti není Bůh „a od všeho, co není Bůh, se má duše vyprázdnit, aby k němu mohla spět“, aby se s ním mohla „sjednotit v naději“, neboť všechno vlastnění je „proti naději“

čím oprostěnější bude naše paměť, tím více má naděje, tím více je sjednocena s Bohem, protože „čím více v nitru doufáme, tím více od něj dostaneme“

paměť má být úplně prázdná, oprostěná a spočívat v naději, aby jediné, co „má“ byl „Bůh v božském sjednocení“

mnoho lidí ovšem není schopno se odpoutat od toho, co jim uvázlo v paměti (uprázdnit e, odpoutat se od „všeho, co není Bůh“, abychom k němu mohli spět), tak nedokončí svoji cestu

3V8

jaké škody nastanou, když se věnujeme nadpřirozeným poznatkům, které nám uvázly v paměti – pět druhů škod (rozvede je v kapitolách 8.-12.)

první škoda:

často si budeme plést, co je od Boha a co je jen naše fantazie:

co je od Boha, budeme mít za dílo ďáblovo a opačně, za spolehlivé a pravdivé budeme považovat věci, které takové vůbec nejsou a naopak, co je autentické, budeme mít za nepravé, co nemá velkou cenu, tomu připíšeme velký význam, nebudeme schopni rozeznat kvalitu

co s tím, jak se tomu vyhnout?

nerozebírat duchovní pocity, vidění, poznatky, všímat si jich, ale sdělovat je svému doprovázejícímu

být si vědom, že nic z nich nám samo o sobě nepomůže víc milovat Boha, prospěšnější může být „úkon živé víry a naděje vykonaný v prázdnotě a popření všeho“ (*en vacío y renunciación de todo*)

3V9

druhá škoda: domýšlivost, sebeuspokojení

9,1

velké pokušení považovat se za důležitého člověka a za toho, který už něčeho dosáhl, protože máme nadpřirozená sdělení – vím se sice, že je to Boží dar, děkujeme Bohu a pokládáme se za nehodné, ale přitom nás provází jakési „tajné uspokojení“ a z něj se nepozorovaně rodí velká duchovní pýcha

9,2

jak se tato škoda rozezná: velmi nám vadí, když nás někdo nechválí a necení si oněch sdělení, vadí nám slyšet, že druzí mají podobné či lepší obdarování, postoj podobný farizeovi a celníkovi z Lk 18: sebeuspokojení, domýšlivost – nemusí být vůbec zjevný, jde o vnitřní postoj, který je podle Jana od Kříže dost hrozný: jakmile mám zbožné pocity atd., jsem tak nadšený sám sebou, že se považuji za blízkého Bohu a pohrdám druhými

9,3

co s tím:

a) uvědomit si, že sebevznešenější vjemy a pocity nemají nic společného s ctnostmi, tj. mnohem víc nám prospěje pokora a nebýt tak přesvědčený o tom, jak jsem jedinečný, protože Bůh mi dává tak mimořádné dary

b) hodnota vidění, pocitů, hlasů se nedá srovnat s hodnotou opravdové pokory a lásky, která „si necení svých věcí“ a neusiluje o ně, neuvažuje o druhých špatně, spíše si zpochybní vlastní motivaci

nenechat se „oslnit“ nadpřirozenými vjemy a „zapomenout“ na ně, abychom „zůstali svobodní“

3V 10

třetí škoda: tyto vjemy jsou zdrojem klamů („přístupová cesta pro ďábla“)

10,1

velká část toho, co se nám honí v paměti a fantazii je jen zdánlivě prospěšné, pravdivé, jde o velmi přesvědčivé vjemy („oslnivé“)

uvědomit si, že i pravdivé vjemy od Boha může ďábel použít k tomu, aby v nás rozničil naprosto nepřiměřené žádosti a city (duchovní i smyslové) – čím víc máme zalíbení v nadpřirozených vjemech, tím budeme náchylnější nechat se svést k nepřiměřeným žádostem

10,2

toto zalíbení, žádost, puzení totiž dál roste a nakonec více než na Boží lásku hledíme na chuť: „více si ceníme vjemů než obnažení a prázdnoty“ jako jsou ve víře, naději a lásce k Bohu

- z toho vyplývá zmíněný duchovní zmatek (zaměňujeme temnotu-světlo) a upadáme „do tisícerych nesmyslů“, jak v duchovní, tak v mravní oblasti a vůbec v obyčejném životě

10,3

co s tím: nechť si v podobných vjemech příliš libovat, jinak nás zaslepí

3V11

čtvrtá škoda: vyhledávání nadpřirozených vidění a lpění na nich nám brání ve sjednocení s Bohem

ke sjednocení s Bohem se potřebujeme oprostít od toho, na čem lpíme v oblasti naší paměti, od „toho, co není Bůh“ – co mám uchováno v paměti, je vzpomínka, obraz, vjem, ale ne živý Bůh!

3V12

pátá škoda: lpět na viděních, hlasech atd. znamená mít o Bohu malé mínění

ztotožnit Boha s tím, co jsem o něm poznal, vnímal atd. znamená snížit ho, necenit si ho dostatečně – nic, co je v nás uchováno není srovnatelné s Božím bytím

příklad: je to jako všimnout si sluhů více než jejich krále

myslet si, že se Bůh podobá některé z našich vizí, hlasů, fantazií znamená bloudit a ztrácet „světlo víry v rozumu“ a nedorůst „do výše naděje“

3V13

o užítku z oproštěné obrazotvornosti + nemáme nějaký užitek právě i ze sdělení od Boha?

13,1

kromě škod, jsou tu i výhody toho, když si nepěstujeme fantazijní vjemy:

„velký odpočinek a klid ducha“ (*harto descanso y quietud*)

- tj. naše nitro je svobodné od obrazů a forem i od starostí, zda jsou dobré či špatné, jak s nimi naložit
- „čas a energii... může využít k lepšímu, prospěšnějšímu cvičení“: *cvičit se v hledání duchovní i smyslové nahoty a chudoby*
- má chtít být „doopravdy zbavena vši útěšné a vnímané opory, jak vnitřní, tak vnější“

protože čím více toto, tím více „přimknutí k Bohu, který nemá obraz ani formu ani podobu“

13,2

námítka: mnoho lidí ale radí naopak těžit ze sdělení a pocitů od Boha a přijímat je, abychom mu pak měli co dávat (viz 1T's 5,19: „Nezhášejte duch“, Pp 8,6: Polož si mě jako pečeť...)

- není to pýcha, nechť od Boha přijímat tato dobra?

13,3

zbytečně se bojíme, že o něco přijdeme: je-li to od Boha, účinky nastanou a my se o ně nemusíme nijak zvlášť starat, spíš bychom Bohu škodili v jeho práci, kdybychom do ní chtěli příliš zasahovat tím, že lpíme na tom, abychom si uchovali „pocity obdržené od Boha“

- čím více tu jednáme, tím více se ztrácíme v pouze přirozeném jednání – nechme Boha, aby námi hýbal

13,4

přirozené jednání je jako „slupka“, pod níž se nachází cosi podstatného, čeho se nedobereme, dokud nenastane zklidnění našich přirozených schopností (paměti, rozumu, vůle), pak je možné jejich sjednocení „opravdovým poznáním a láskou“

13,5-6

máme si všimnout, že zde jde o lásku: máme se připodobnit Kristu-Snoubenci „skutky a pohnutkami lásky“ – při zjeveních, duchovních zážitcích atd. je třeba „nevšímání si slupky“ (tj. co ten který zážitek znamená, představuje, co se dozvídám,...), ale „jen hledět mít lásku k Bohu“, kterou tyto pocity v nitru působí

- to je jediný smysl, tj. že vzpomínka na ten či onen obraz či vjem v nás může vyvolat lásku, či ji obnovit a „pozvednout naši mysl k Bohu“

13,7-8

když jsou tyto zážitky od Boha a s tímto účinkem, jsou v nás tak zakotveny, že na nich nepotřebujeme pracovat naší fantazií („máme je v sobě“)

je ovšem třeba rozlišit, kdy jsou „vtištěny v duši a kdy ve fantazií“, což je podle mystika hodně těžké – odtud, že je měřítkem jejich účinek + kdo má tuto zkušenost obojího typu vjemů, dokáže si poradit

3V14

třetí typ vjemů v paměti: duchovní poznatky

podstatné k nim již bylo řečeno v 2V 26 (oč se jedná a jak s nimi zacházet), zde bude platit totéž + krom toho to, co bylo řečeno v předchozí kapitole:

jestliže vzpomínka na ně nepřináší lpění a snahu vši silou si je uchovat, ale naopak oživuje lásku k Bohu a jeho poznání, vše je v pořádku

vedle toho Jan od Kříže zmiňuje oblast „nestvořených vjemů“ (dotyky a pocit sjednocení s Bohem), na které se „má snažit vzpomínat, jak jen může“, „k tomu duši zaměřujeme“. Ty ovšem nesouvisí s žádnou formou, obrazem, podobou (nemají formu!), ale jen působí světlo, lásku, potěšení, duchovní obrození atd.